

2.3.2010

Oikeusministeriö

Oikeusministeriö

8. 03. 2010

ced 12/41/2007

Viite

Asia

HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN

Valtioneuvoston kanslia lausuu hallintolainkäytön kehittämistä koskevasta prosessityöryhmän välimietinnöstä seuraavan.

Työryhmä on keskittynyt hallintolainkäyttölain säännösten arviointiin ja hallintolainkäytön menettelyä koskevat säännökset muussa lainsäädännössä on pääosin jätetty tarkastelun ulkopuolelle. Lisäksi on arvioitu, että asiaan ei liity perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien näkökulmasta voimakkaita muutostarpeita. Nykyiset säännökset ovat työryhmän käsityksen mukaan toimineet pääosin hyvin eikä keskeisiin periaatteisiin liity erityisiä muutostarpeita.

Valtioneuvostolle kuuluvat asiat ratkaistaan joko valtioneuvoston yleisistunnossa tai ministeriössä. Toimivallan jaosta valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriön välillä säädetään valtioneuvostosta annetussa laissa ja sen nojalla annetussa valtioneuvoston ohjesäännössä. Valituskelpoisia hallintopäätöksiä ja lupa-asioita käsitellään valtioneuvoston yleisistunnossa vuosittain alle sata. Työryhmä on ehdottanut, että muutoksenhaku ministeriöiden hallintopäätöksistä ohjataan yleisesti hallinto-oikeuksiin ja valtioneuvoston osalta edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Asia on käsitelty mietinnössä melko yleisellä tasolla. Työryhmä perustelee ehdotustaan sillä, että ministeriöiden tekemissä hallintopäätöksissä on useimmiten kyse tavallisesta hallintoasian ratkaisemisesta, kuten esimerkiksi julkisuuslainsäädännön tai valtioneuvostulainsäädännön soveltamisesta. Toisaalta ministeriöt tekevät hallintopäätöksiä, joilla on selkeästi laajakantoisempaa ja yleisempää yhteiskunnallista merkitystä. Tällaisia voivat olla ainakin tietyt valtioneuvoston ja lupa-asiat. Niihin liittyvä vahva yhteiskunnallinen intressi saattaa puoltaa sitä, että päätöksistä valitettaisiin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valtioneuvoston

kanslia katsoo, että asiaa olisi syytä vielä selvittää tarkemmin. Työryhmän ehdotusta olisi syytä myös selkeyttää jatkossa siltä osin, että valtioneuvosto-käsitteen sisältö huomioon ottaen todetaan kysymyksessä olevan nimenomaan valtioneuvoston yleisistunto (*...ohjataan yleisesti hallinto-oikeuksiin ja valtioneuvoston osalta edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.*).

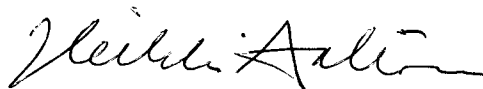
Työryhmä on tuonut esiin harkintaa, jonka mukaan tuomioistuin voisi erityisestä syystä asettaa määräpäivän, jonka jälkeen toimitettu selvitys palautetaan. Työryhmä on harkinnut myös sääntelyä siitä, että tuomioistuin voisi etukäteen kieltää ilmeisen tarpeettoman selvityksen esittämisen. Selvityksen rajoittamista koskeva ehdotus voi kuitenkin muodostua melko hankalaksi sellaisissa asiaryhmissä, jossa olosuhteiden muutokset vaikuttavat suoraan asian oikeudelliseen arviointiin valitusvaiheessa. Olosuhdemuutokset voivat olla mahdollisia missä valitusprosessin vaiheessa tahansa, mikä osaltaan asettaa selvityksen rajoittamisen ajankohdan asettamiselle haasteita. Oikeudenkäynnin tehokkuuden ja taloudellisuuden parantamiseksi ja lähinnä prosessuaalisista seikoista johtuen ei myöskään tulisi tinkiä aineellisen totuuden saavuttamisen tavoitteesta. Lisäselvitystä tulisi voida esittää missä prosessin vaiheessa tahansa ainakin silloin, jos on kyse selkeistä olosuhdemuutoksista, jotka vaikuttavat asiaan. Hallintotuomioistuin ei saisi automaattisesti jättää selvitystä huomioon ottamatta, vaan ainakin selvityksen merkitys asian käsittelyyn olisi ensin tutkittava.

Työryhmän käsityksen mukaan päätöksen tehneen viranomaisen asemaa oikeudenkäynnissä tulisi täsmentää. Tämä voitaisiin toteuttaa antamalla tälle viranomaiselle muodollisesti asianosaisen asemaa. Viranomaisen osallistuminen olisi kuitenkin järjestettävä selkeäksi, jotta viranomainen voisi antaa selvityksen valituksenalaiseen päätökseen vaikuttaneista seikoista sekä osallistua asian käsittelyyn. Velvollisuus vastata vaatimuksiin ja antaa lisäselvitystä ovat tästä näkökulmasta perusteltuja ehdotuksia. Viranomaisen objektiivisuutta voitaisiin vahvistaa ehdotetulla tavalla lisäämällä lakiin viranomaisen velvollisuus huolehtia myös yksityisen edun huomioon ottamisesta oikeudenkäynnissä. Vaihtoehtoisesti voitaisiin viitata myös hallinnon yleisiin harkintavaltaa rajoittaviin periaatteisiin. Periaatteiden huomioon ottaminen todennäköisesti johtaisi samaan lopputulokseen, mutta olisi sisällöltään selkeämpää kuin vaikeasti määriteltävissä oleva "yksityinen etu".

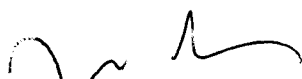
Työryhmän ehdotuksen mukaan päätöksen tehneelle viranomaiselle säädettäisiin oikeus valittaa hallintotuomioistuimen päätöksestä, jolla viranomaisen päätös on kumottu tai sitä on muutettu, jos valituksen tekeminen on tarpeen soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden turvaamiseksi. Viranomaisen oikeus hakea muutosta on ehdotetussa muodossa kannatettava ajatus. Se selkiyttäisi päätöksen tehneen viranomaisen asemaa ja vähentänee erityissääntelyn tarvetta. Erityisesti oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi valitusoikeus voisi olla perusteltu. Samalla voitaisiin harkita sitä, pitäisikö sellaisille

viranomaisille, joilla on laissa nimenomaisesti annettu tietyn asian valvontatehtävä, antaa asianosaisasema ja valitusoikeus. Tällaisia viranomaisia voisivat olla esimerkiksi erilaiset valtuutetut ja valvontavirastot, jotka eivät ole päätöksen tehneitä viranomaisia, mutta joille muuten kuuluu asiaan liittyvä valvontatehtävä.

Valtioneuvoston kanslialla ei ole muilta osin erityistä huomautettavaa.

Heikki Aaltonen
alivaltiosihteeri

Kari Peltonen
vanhempi hallitussihteeri